

İNSANLAR-YERLER-ÇEVRELER

NÜFUSUN DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER:

A) Doğal Faktörler

- İklim
- Yeryüzü şekilleri
- Bitki örtüsü
- Su kaynakları
- Yer altı kaynakları

B) Beşeri Faktörler

- Sanayi
- Tarım
- Ticaret
- Turizm
- Ulaşım
- Madencilik
- Eğitim
- Sağlık

Fonksiyonuna Göre Kentler:

- Tarım → Konya, Edirne
- Sanayi → İstanbul, Kocaeli, Bursa,
- İdari kent → Ankara
- Ticaret → İstanbul, İzmir
- Maden → Batman, Zonguldak
- Turizm → Antalya

- Bir ülkede kalkınma planının yapılması ve uygulanabilmesi için nüfusun özelliklerinin bilinmesi gerekir.
- İlk nüfus sayımı 1927 yılında yapıldı. (13.648.270)
- Nüfus sayımlarını (TÜİK) "Türkiye İstatistik Kurumu" yapar.

Nüfus Sayımı ile:

- Nüfusun yaş grupları
- Cinsiyetlere göre dağılımı
- Çalışan nüfusun sektörlere dağılımı
- Nüfusun eğitim durumu
- Kır ve kent nüfus oranları belirlenir.

Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı:

- 0-15 yaş → Çocuk
- 15-65 yaş → Olgun
- 65+ yaş → Yaşlı

$$\text{Aritmetik Nüfus Yoğunluğu} = \frac{\text{Toplam Nüfus}}{\text{Yüz Ölçümü}}$$

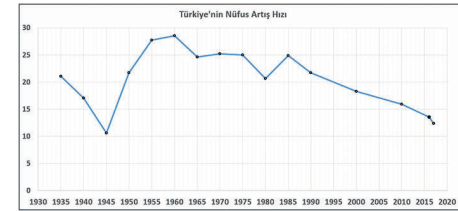
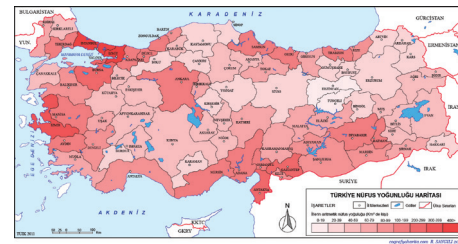
$$\text{Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu} = \frac{\text{Toplam Nüfus}}{\text{Tarım Alanı}}$$

Türkiye'de nüfus sürekli artarken artış hızı azalmıştır. Bunun nedeni:

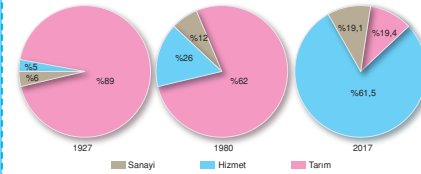
- Kentleşmenin artması
- Kadınların iş yaşamına girmesi
- Doğum oranlarının azalması
- Eğitim seviyesinin yükselmesi

Nüfus: Sınırları belirli bir alanda belli bir zamanda yaşayan insan sayısıdır.

Nüfus Yoğunluğu - 1 km² düşen insan sayısıdır.

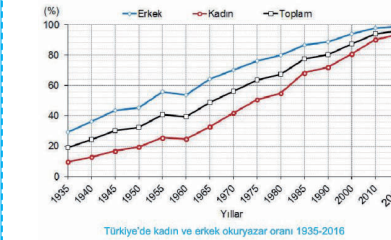

Yıllara Göre Türkiye'de Nüfusun İş Kollarına Göre Dağılımı

- Gelişmiş ülkelerde hizmet ve sanayi sektörlerinde çalışan insan sayısı fazla, tarım sektöründe çalışan insan sayısı azdır.
- Az gelişmiş ülkelerde ise tarım sektöründe çalışan insan sayısı daha fazladır. Sanayi ve hizmet sektöründe çalışan insan sayısı azdır.

Türkiye'de Nüfusun Eğitim Durumu

- Ülkemizde erkeklerin okuryazarlık oranı kadınlardan fazladır. Son yıllarda yapılan kampanyalarla ve eğitim sürecinin zorunlu olarak 12 yıla çıkarılması ile kadınlardaki okuryazar oranını arttırmıştır.

Nüfus Artışının Olumlu Etkileri

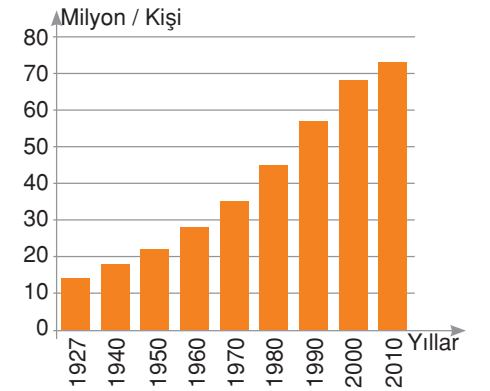
- Ekonomide mal ve hizmetlerde talep artar.
- İş gücü artar, maliyetler düşer.

Nüfus Artışının Olumsuz Etkileri:

- Eğitim, sağlık, ulaşım alanlarında sorunlar yaşanır.
- İşsizlik artar.
- Çevre sorunlarına neden olur.

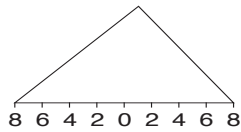
Nüfus Artış Hızını Etkileyen Faktörler:

- Sağlık ve beslenme koşulları
- Yaşam standartlarının yükselmesi
- Savaşlar ve doğal afetler
- Eğitim seviyesinin yükselmesi
- Dış güçler

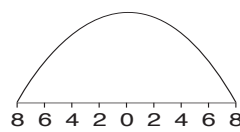

- Bir yerde ölüm oranı az, doğum oranı fazlaysa nüfus artar.
- Geri kalmış ülkelerde ve kırsal kesimde doğum oranı fazladır.
- Şehirlerde doğum oranı azdır.
- 1935-1945 → 2. Dünya Savaşı'ndan dolayı erkeklerin askere alınmasıyla nüfus artış hızı düşüktür.
- 1950 - 1960 → Ülkedeki yatırımlar nüfus artış hızını artırmıştır.
- 1960 - 1975 → Yurt dışına işçi göçü nedeniyle nüfus artış hızında azalmalar olmuştur.
- 1975 - 1980 → Ülke içi sosyal ve ekonomik sorunlar artış hızını azaltmıştır.
- 1980 - 1990 → Sağlık hizmetlerinin artması nedeniyle artış hızı fazladır.
- 1990 sonrası → Nüfus ve aile planlaması ve halkın kültür seviyesinin artması nedeniyle nüfus artış hızı azalmıştır.

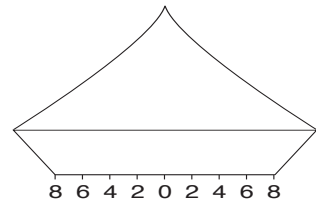
Nüfus Pramitleri

- Doğum oranı fazla
- Ortalama yaşam süresi kısa
- Genç nüfus oranı fazla

- Doğum oranı düşük
- Ortalama yaşam süresi uzun
- Yaşlı nüfus oranı fazla

- Doğum ve ölüm oranları azalmakta
- Yaşlı nüfus artmakta
- Doğum oranları azaldığı için taban daralmaktadır.

İNSANLAR-YERLER-ÇEVRELER

GÖÇ NEDİR?

İnsanların bulunduğu yerden, başka bir yere çeşitli nedenlerden dolayı yer değiştirmesine "göç" denir.

GÖÇÜN ÇEŞİTLERİ

- Süresine Göre:**
 - Mevsimlik (Geçici) Göç
 - Sürekli (Umumi) Göç
- Mesafesine Göre:**
 - İç Göç
 - Dış Göç
- Yapıldığı Yerin Özelliğine Göre:**
 - Kırdan Kente Göç
 - Kentten Kıra Göç
 - Kırdan Kıra Göç
 - Kenten Kente Göç
- Oluşum Nedenine Göre:**
 - Gönüllü Göç
 - Zorunlu Göç

Mülteci Göçü:

Savaş, çatışma, politik vb. nedenlerden dolayı bir başka ülkeye ya da bölgeye sığınmaya denir.

İç Göç:

Ülke içerisinde yapılan göçtür. Bu göç, ülke nüfusunun artmasına veya çoğalmasına neden olmaz.

Dış Göç:

Ülkeler arasında yapılan göçtür. Ülke nüfusunda azalma veya artmaya neden olur.

Sürekli Göç:

Ülke içerisinde göç eden insanların göç ettikleri yere kalıcı olarak yerleşmesidir.

Mevsimlik Göç:

Ülke içinde göç eden insanların geçici bir süreliğine bazı yerlere yerleşmesidir.

Beyin Göçü:

Eğitim görmüş ve yetenekli kişilerin çalışma ya da fırsat azlığı gibi nedenlerden dolayı başka bir ülkeye yerleşmesidir.

Gönüllü Göç:

İnsanların bulundukları yeri kendi iradeleri ile terk etmeleridir.

Zorunlu Göç:

İnsanların bulundukları yeri kendi iradeleri dışında terk etmeleridir. Mülteci göçleri örnek verilir.

Dış Göçün Nedenleri:

- İşsizlik
- Siyasi gelişmeler (mübadele, savaş)
- Doğal afetler
- Sosyal nedenler (eğitim, nüfus artışı, sağlık)
- Rejim, etnik ve dini nedenler

Köyden Kente Göçün Nedenleri:

- Köylerdeki nüfus artışı
- Miras yoluyla tarım alanlarının bölünmesi
- Tarımda makineleşme
- Şehirlerdeki imkanların gelişmiş olması (iş, sağlık, eğitim, kültür vb.)
- İklim ve yer şekillerinin etkisi

İç Göçün Sonuçları:

- Nüfus dağılımında dengesizlik olur.
- Kentlerde plansız yapılaşma (gecekondu) oluşur.
- Sanayi tesislerinin gelir merkezinde kalmasına neden olur.
- Kentlerde işsizlik oranı artar.
- Yol, su, elektrik gibi alt yapılarda aksaklıklara yol açar.
- Okul ve hastane gibi kurumların artan nüfusun ihtiyacını karşılayamamasına neden olur.
- Kentlerde ulaşım ve çevre sorunları ortaya çıkar.
- İç göçler ülkemizde genelde;
 - Doğudan batıya doğrudur.
 - Kırdan kente doğrudur.

İç göçler geçici bir süreliğine yapılıyorsa mevsimlik göç, uzun süreli yapılıyorsa kalıcı göçtür.

YERLEŞME VE SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ:

• T.C. Anayasasının 23. maddesine göre "Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz."

• Vatandaşlarımız ülke sınırları içinde istedikleri yere gidebilir ve yerleşebilirler.

• İnsanlar hayatlarını daha rahat sürdürebilecekleri ortamları tercih ederler.

• İklim özellikleri, iş kollarının çokluğu, ulaşımın rahatlığı, nitelikli eğitim olanaklarının olması gibi faktörler yapılan göçleri etkilemektedir.

YERLEŞME VE SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜNÜ KISITLAYAN DURUMLAR:

- Sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak,
- Sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi sağlamak,
- Kamu mallarını korumak,
- Suç soruşturma, kovuşturması sebebiyle suç işlenmesini önlemek amacıyla sınırlandırılabilir.

